

their own educational activity, and reflection; clear allocation of key concepts; the delineation of theoretical material for obligatory study and additional information; motivated use of symbols, applications and dictionaries. The system of exercises and tasks, which was developed taking into account functionally-communicative and text-centric approaches, is proposed. The functions of the text concerning the development of competent linguistic personality are defined. The criteria for choosing textbooks for complex exercises, based on texts of socio-cultural themes, are highlighted. The examples of the system of exercises and tasks for complex sentence syntax, aimed at formation of syntactic competence in the pupils of 9th grade, are presented.

Keywords: competence approach; personality-oriented approach; text-centric approach; textbook functions; complex exercises; motivation; aim definition; reflection.

УДК 37.01:004

АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСІБНИКІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ КУРСІВ ГЕОГРАФІЇ

В. С. Яценко,
*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
e-mail: iatsenko_v@ukr.net*

У представленій статті розглянуто питання створення електронного посібника на прикладі інтегрованого курсу з географії на основі педагогічного досвіду автора і аналізу публікацій у педагогічній пресі України та за кордоном.

Розроблено методичні рекомендації планування та реалізації особистісних проектів створення електронних посібників на прикладі інтегрованого курсу з географії. Подано усталені визначення понять і основної термінології: електронне видання, види виробничо-практичних і навчальних електронних видань, електронні освітні ресурси та їх види, тощо.

Наведено нормативно-правову документацію, якою рекомендовано користуватися під час підготовки електронних посібників, приклади поетапного створення електронних навчально-методичних комплектів з географії, враховуючи ключові зміни в оновлених навчальних програмах 5–9 класів з географії за результатами обговорення на платформі EdEra та предметних робочих груп на 2017/2018 навчальний рік.

Стаття розрахована на вчителів географії та інших педагогів загальноосвітніх навчальних закладів.

Ключові слова: електронне видання; види виробничо-практичних і навчальних електронних видань; електронні освітні ресурси; електронний посібник.

Постановка проблеми. Сучасна епоха інформаційного суспільства висуває нові вимоги до використання джерел інформації. Традиційними джерелами географічної інформації є друковані видання (навчальні підручники і посібники, фахові газетні та журнальні статті тощо). Наразі в методиці навчання географії спостерігається тенденція «автоматичного» перенесення паперового варіанту навчальних посібників на електронні носії. В одних випадках їх автори або авторські колективи створюють електронний контент ідентичний паперовому варіанту, в інших – у творчій переробці оригінальні

твори. Дана проблематика з кожним роком поповнюється безліччю нових офіційних директив, методичних розробок, обґрунтувань, ідей та пошуків.

Як свідчить **аналіз останніх досліджень і публікацій** на прикладі електронного каталогу Державної науково-педагогічної бібліотеки ім. В. О. Сухомлинського знаходиться понад 2 500 джерел відповідної тематики дослідження. Їх можна згрупувати наступним чином:

Група А. Електронні засоби навчального призначення

- загальні роботи: А. Гуржій, В. Волинський [3], Л. Голодюк [2], О. Топузов, Н. Кондратюк, І. Симоненко [6];

- роботи за навчальними предметами: астрономії (М. Головка), фізики (М. Головка) та хімії (Н. Мінковська).

Підгрупа А1. Електронні підручники та посібники

- загальні роботи: В. Вембер [1], В. Волинський, А. Гуржій, І. Дідківський [4];

- роботи за навчальними предметами: біології (О. Трошин [8]), географії (О. Топузов [7]), основ економіки (Є. Євстігнєєв), фізики (Т. Струбій), хімії (Ю. Коморина);

Підгрупа А2. Електронні підручники та посібники з краєзнавства (Н. Литвиненко).

Формулювання цілей статті. Проаналізувавши останні публікації у пресі, вивчивши педагогічний досвід загальноосвітніх та експериментальних навчальних закладів, нормативно-правові документи про електронні освітні ресурси ми ставимо за мету структурувати положення певної ідеї як створити електронний посібник; на основі вивчення освітніх тенденцій розвитку української школи розробили методичні рекомендації планування та реалізації власних проектів зі створення електронного посібника на прикладі інтегрованого курсу з географії.

Виклад основного матеріалу. Впроваджуючи науково-дослідну програму дослідження в експериментальних навчальних закладах (Київській гімназії східних мов № 1 та Бучанській ЗОШ І–ІІІ ст. № 4 Бучанської міської ради, Київська область), ми спостерігали велике зацікавлення учителів-предметників питанням створення електронних видань. Варто визначити поняття «електронне видання» – документ, інформацію в якому подано у формі електронних даних і для використання якого потрібні засоби обчислювальної техніки [9]. Так сформульовано у новому державному стандарті у 2015 році. Там же розкрито основні види (табл. 1 та 2).

Таблиця 1

Види виробничо-практичних електронних видань

Поняття	Визначення (коротко)
Практичний poradник	Правила, настанови
Практичний посібник	Опис технології, самовчитель
Методичні рекомендації	Рекомендації, настанови
Методичний посібник	Методика виконання
Пам'ятка	Настанови до певних робіт
Паспорт (на виріб)	Основні відомості про прилад

Види навчальних електронних видань

Поняття	Визначення (коротко)
Навчальна програма	Зміст, обсяг, порядок вивчення
Підручник	Систематизований виклад предмета
Навчальний посібник	Доповнює або замінює підручник
Навчально-методичний посібник	Методика викладання предмета
Навчальний наочний посібник	Зображення, що унаочнюють предмет
Хрестоматія	Містить твори дисципліни
Практикум	Збірники задач і вправ
Робочий зошит	Самостійна робота учня

Перший крок до створення власного електронного посібника полягає в регенерації певної ідеї стосовно навчального предмета, який викладаєте. Допоможе більш цілісно сформулювати власну ідею використання Конвенції про захист нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО [10]. Якщо схематично зобразити основні етапи розробки навчального видання, у т. ч. електронного видання, то можна отримати наступне (рис. 1).

Рис. 1. Етапи розробки навчального видання на основі Конвенції про захист нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО (2003)

На першому етапі – процес виникнення авторської ідеї. Наприклад, у сфері навчання географії – формування в учнів національної ідентичності, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей; вироблення навичок дослідження і життєзабезпечення, здатності до саморозвитку та самонавчання в умовах глобальних змін і викликів. Зрозуміло, що наведений прилад має загальний характер, тому кожний педагог шукає прикладну сторону поданих положень самостійно.

Другий етап – виробництво. Якщо учитель та/або учень структурує свої здобутки за орієнтовним планом електронного видання портфоліо учня в електронному контенті. Загалом воно може мати наступні структурні елементи (табл. 3).

Таблиця 3

Електронне портфоліо учня (орієнтовний план)

Статистичні матеріали	Допоміжні матеріали	Методичний контекст	Учнівські приклади
Анкети опитувань учнів (вхідні)	Різного виду фотоілюстрації, рисунки	Дидактичні матеріали (кросворди, таблиці, факти)	Створення Web-сторінки
Анкети опитувань учнів (вихідні)	Науково-пізнавальна інформація про предмет, який досліджується	Засоби оцінювання (критерії оцінки до створення учнівської Web-сторінки, презентації у PowerPoint, публікації)	Створення презентації у PowerPoint
	Цікаві факти	Методичні матеріали (джерела інформації, рисування з природи, розробка виховних заходів)	Створення публікації тощо
		План проекту (даємо відповіді, що потрібно зробити перед початком проекту, впродовж проекту та по завершенні проекту)	

Наступні етапи роботи – розповсюдження, демонстрування на навчальних заняттях та власне споживання (читання, прослуховування, перегляд тощо).

Незважаючи на те, що Міністерством освіти і науки України було прийнято низку важливих наказів, нормативів та розпоряджень, наприклад, наказ № 868 від 03.10.2007 «Про проведення апробації електронних засобів навчального призначення у загальноосвітніх ...» [5], у 2012 р. виходить «Положення про електронні ресурси» (наказ № 1060 від 01.10.2012 р.), які комплексно регламентують створення та поширення електронних посібників. Отже, варто розібратися у тому, що таке електронні освітні ресурси (ЕОР). Це навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розміщені у комп'ютерних мережах [11]. Вони поділяються на двадцять видів, але ми виділимо основні шість з них (табл. 4).

Таблиця 4

Основні види електронних освітніх ресурсів

Поняття	Визначення (коротко)
Електронне видання	Пройшов редакційно-видавниче опрацювання
Електронний аналог друкованого видання	Відтворює друковане видання
Електронні дидактичні демонстраційні матеріали	Презентації, схеми, відео- й аудіозаписи тощо
Депозитарій електронних ресурсів	Надання доступу до ЕОР через мережі
Комп'ютерний тест	Стандартизовані завдання в електронній формі
Курс дистанційного навчання	Інформаційна система в мережі

Розгляд представлених основних видів електронних освітніх ресурсів більш конкретно орієнтує учителя на те, що він бажає і може створити, відштовхуючись від власної ідеї про електронний посібник. Зазначимо, що варто дотримуватися чотирьох вимог до змістового наповнення електронних посібників:

1. Відповідність програмі з навчального предмета або курсу, для вивчення якого розроблено ЕОР.
2. Наявність відповідних методичних рекомендацій щодо використання ЕОР у професійній діяльності учителя.
3. Дотримання чинних санітарних норм та ергономічних, програмно-технічних вимог до ЕОР.
4. Дотримання законодавства України щодо захисту авторських прав.

Виконання наведених вище вимог майбутній автор-учитель зможе досягти у творчій співпраці із видавництвом, яке візьметься до видання доробку.

Наступним важливим етапом роботи є експертиза та поширення електронного посібника. І знову ми повертаємося до наказу МОН України № 868 від 03.10.2007 р. «Про проведення апробації електронних засобів навчального призначення у загальноосвітніх ...» [5]. Не будемо його згадувати тут у повному обсязі, зазначимо лише, що використання електронних

посібників у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів допускається після проведення науково-методичної експертизи та отримання відповідного грифу МОН України.

Для прикладу розглянемо авторський продукт, який було реалізовано під час виконання науково-дослідної роботи в Інституті педагогіки НАПН України у творчій співпраці з ТМ «Розумники»:

1. Яценко В. С. Електронний навчально-методичний комплект «Географія. 6 клас. Факультативний курс для загальноосвітніх навчальних закладів» [Електронний ресурс] / В. С. Яценко ; Ін-т педагогіки НАПН України. – К. : ТМ «Розумники», ТОВ «Вівере Бене 2», 2011. – Мова укр.

2. Яценко В. С. Електронний навчально-методичний комплект «Географія. 7 клас. Факультативний курс для загальноосвітніх навчальних закладів» [Електронний ресурс] / В. С. Яценко ; Ін-т педагогіки НАПН України. – К. : ТМ «Розумники», 2012. – Мова укр.

Перший етап – розроблення Програми факультативних курсів «Географія культури Європи» (Яценко В. С., 6–7 класи, напрям – природничо-математичний, профіль – географічний). Зазначену програму затверджено МОН України та надруковано у фаховому журналі «Географія та основи економіки в школі» (2011. – № 3. – С. 4–12).

Другий етап – розроблено навчальний посібник для учнів «Факультативні курси з географії (6–7 класи)». Книга складається із п'яти розділів, які присвячені опису географії культури Європи античних часів. В основі розділів описується природа, господарство, культура побуту, традиції, шляхи здобування наукових знань, у тому числі географічних, а також матеріальна культура Стародавньої Греції та Риму.

Навчальні посібники розраховані для учнів 6–7 класів, які вивчають курси «Географія культури Європи».

Третій етап – підготовлено ілюстративний матеріал до навчальних посібників для учнів «Факультативні курси з географії (6–7 класи)». Це в основному карти, картосхеми, фотоілюстрації відповідно до змістового наповнення посібників.

Четвертий етап – підготовлено відеоматеріал до навчальних посібників для учнів «Факультативні курси з географії (6–7 класи)». Перелік відео детально розбито на певні фрагменти, як це зробити можна побачити у табл. 5.

Таблиця 5

Географія культури Європи (Стародавня Греція, 6 клас) Відкриваємо стародавню Європу

Сторінка	Тема відеосюжета	Назва фільма	Відеофрагмент ч.м.с. – ч.м.с.
4	Відкриваймо Грецію	Метеора	00.00.10 – 00.01.18
			00.01.38 – 00.02.16

П'ятий етап – підготовлено картографічний матеріал до навчальних посібників. Важливим елементом роботи на цьому етапі є, на нашу думку, вивчення майбутніми авторами матеріалів Комісії з географічних назв.

Шостий етап – підбір, розробка та впровадження додаткових матеріалів по електронному посібнику. Він складався з певних підетапів:

- узагальнено експериментальні матеріали «Факультативні курси з географії (6–7 класи) (Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / Ін-т педагогіки АПН України. – К.: Педагогічна думка, 2006. – Вип. 6);

- укладено бібліографічний список літератури з психолого-педагогічної та методичної літератури (були розміщені у відповідних додатках електронних посібників);

- розроблено методику викладання профільних курсів на прикладі курсу «Географія культури Європи» (Географія та основи економіки в школі. – 2007. – № 10);

- надано методичні рекомендації до використання навчальних посібників у вивченні курсу за вибором «Географія культури Європи» (Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол., головн. ред. В. М. Мадзігон; ред. О. М. Топузов]. – К.: Педагогічна думка, 2011. – Вип. 11. – С. 177–182);

- розкрито особливості географічної картографії у зображенні культурних процесів (Проблеми безперервної географічної освіти і картографії: зб. наук. праць. – К.: Інститут передових технологій, 2008. – Вип. 10) тощо.

Сьомий етап – ознаменував виготовлення електронних посібників фізично київським видавництвом.

Загалом у майбутньому електронному посібнику варто передбачити органічне поєднання змісту наскрізних змістових ліній – «Екологічної безпеки та сталого розвитку», «Громадянської відповідальності», «Здоров'я і безпеки», «Підприємливості та фінансової грамотності» відповідно до оприлюдненої 17 липня 2017 р. оновленої навчальної програми для загальноосвітніх навчальних закладів з географії 5–9 класів.

Зазначимо, які саме ключові зміни в оновлених навчальних програмах 5–9 класів з географії за результатами обговорення на платформі EdEra та в предметних робочих групах [12] варто враховувати у процесі підготовки матеріалів майбутнього електронного посібника: по-перше, у 8 класі за багатьма пропозиціями вилучено питання «Геополітика» із теми «Географічний простір України», яке занадто складне для учнів 8 класу; по-друге, у 9 класі робоча група додала у розділі «Вторинний сектор» питання «Виробництво будівельних матеріалів», яке було відсутнє у попередній редакції програми і яке є достатньо важливим у процесі вивчення економіки України; по-третє, деякі практичні роботи пропонуються на вибір вчителя відповідно до можливостей та умов його роботи; і по-четверте, теми досліджень з географії є рекомендаційними.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі вищевикладеного матеріалу приходимо до наступних висновків.

1. Розглядаючи проблематику створення електронних посібників ми пропонуємо педагогам скористатися розробленими методичними рекомендаціями.

2. Для учителів старшої школи актуальними стане розробка електронних посібників з інтегрованих курсів профільного навчання з поглибленим вивченням своїх предметів або курсів за вибором, застосування компетентнісного підходу, посібників, пов'язаних з проблемою освіти та ринком праці тощо.

3. Перспективи подальших досліджень зазначеної тематики вбачаємо в додатковій розробці питань вживання географічних назв, особливостей шкільної картографії, зображенні певних процесів або явищ тощо.

Використані джерела

1. Вембер В. П. Що слід враховувати під час структурування навчального матеріалу в електронних підручниках? / В. П. Вембер // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 1998. – № 4. – С. 38–42.

2. Голодюк Л. С. На курсах підвищення кваліфікації вчителі створюють електронні дидактичні матеріали / Л. С. Голодюк // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 1998. – № 1. – С. 22–24.

3. Гуржій А. Інформатизація навчання і створення електронної навчальної літератури: проблеми, шляхи вирішення / А. Гуржій, В. Волинський // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2005. – № 6. – С. 9–14.

4. Електронні підручники, аудіовізуальні електронні засоби і охорона здоров'я учнів / А. М. Гуржій, О. М. Топузов, В. П. Волинський, І. В. Дідковський // Педагогіка і психологія. – 2014. – № 1. – С. 45–50.

5. Про проведення апробації електронних засобів навчального призначення у загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих педагогічних навчальних закладах та інститутах післядипломної освіти педагогічних кадрів у 2007/08 навчальному році: наказ МРН України від 03.10.2007 № 868 // Інформаційний збірник МОН України. – 2008. – № 1–3. – С. 3–96.

6. Симоненко І. Переваги та недоліки електронних видань / І. Симоненко // Шкіл. б-ка. – 2007. – № 5. – С. 75–79.

7. Топузов М. О. Проектування інформаційно-освітнього середовища навчальних закладів у сучасному суспільстві / М. О. Топузов // Український педагогічний журнал. – 2017. – № 1. – С. 26–36.

8. Трошин О. Електронна «Червона книга рідкісних видів рослин Луганської області» на прикладі Лутугінського району / О. Трошин // Інформатика. – 2007. – № 31–32. – С. 42–47.

9. ДСТУ 3017:2015. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. – К. : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – IV, 38 с. – (Національний стандарт України).

10. Конвенція про захист нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО (2003) / Париж, 17 жовтня 2003 р. – Режим доступу: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17716&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

11. Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси: наказ від 1 жовт. 2012 р. № 1060 // Практика упр. закл. освіти: щоміс. спеціаліз. журн. – 2012. – № 11. – С. 74–76.

12. Ключові зміни в оновлених навчальних програмах 5–9 класів за результатами обговорення на платформі EdEra та предметних робочих групах / Наказ МОН України № 52 від 13.01.2017 р. ; № 201 від 10.02.2017 р. – Режим доступу: <https://www.ed-era.com/mon.html>

References

1. Vember V. P. Shcho slid vrakhovuvaty pid chas strukturuvannya navchalnoho materialu v elektronnykh pidruchnykakh? / V. P. Vember // *Kompiuter u shkoli ta simi.* – 1998. – N 4. – S. 38–42.
2. Holodiuk L. S. Na kursakh pidvyschennia kvalifikatsii vchyteli stvoriuiut elektronni dydaktychni materialy / L. S. Holodiuk // *Kompiuter u shkoli ta simi.* – 1998. – N 1. – S. 22–24.
3. Hurzhii A. Informatyzatsiia navchannia i stvorennia elektronnoi navchalnoi literatury: problemy, shliakhy vyrishennia / A. Hurzhii, V. Volynskiy // *Informatyka ta informatsiini tekhnolohii v navchalnykh zakladakh.* – 2005. – N 6. – S. 9–14.
4. Elektronni pidruchnyky, audiovizualni elektronni zasoby i okhorona zdorovia uchniv / A. M. Hurzhii, O. M. Topuzov, V. P. Volynskiy, I. V. Didkovskiy // *Pedahohika i psykholohiia.* – 2014. – N 1. – S. 45–50.
5. Pro provedennia aprobatsii elektronnykh zasobiv navchalnoho pryznachennia u zahalnoosvitnikh, profesiino-tekhnichnykh, vshchych pedahohichnykh navchalnykh zakladakh ta instytutakh pislidyplomnoi osvity pedahohichnykh kadriv u 2007/08 navchalnomu rotsi: nakaz MRN Ukrainy vid 03.10.2007 N 868 // *Informatsiinyi zbirnyk MON Ukrainy.* – 2008. – N 1–3. – S. 3–96.
6. Symonenko I. Perevahy ta nedoliky elektronnykh vydan / I. Symonenko // *Shkil. b-ka.* – 2007. – N 5. – S. 75–79.
7. Topuzov M. O. Proektuvannia informatsiino-osvitnoho seredovyscha navchalnykh zakladiv u suchasnomu suspilstvi / M. O. Topuzov // *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal.* – 2017. – N 1. – S. 26–36.
8. Troshyn O. Elektronna «Chervona knyha ridkisnykh vydiv roslyn Luhanskoï oblasti» na prykladi Lutuhinskoho raionu / O. Troshyn // *Informatyka.* – 2007. – N 31–32. – S. 42–47.
9. DSTU 3017:2015. Informatysia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat. – K. : DP «UkrNDNTs», 2016. – IV, 38 s. – (Natsionalnyi standart Ukrainy).
10. Konventsiia pro zakhyst nematerialnoi kulturnoi spadshchyny YuNESKO (2003) / Paryzh, 17 zhovtnia 2003 r. – Rezhym dostupu: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17716&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro elektronni osvitni resursy: nakaz vid 1 zhovt. 2012 r. N 1060 // *Praktyka upr. zakl. osvity: shchomis. spetsializ. zhurn.* – 2012. – N 1. – S. 74–76.
12. Kliuchovi zminy v onovlenykh navchalnykh prohramakh 5–9 klasiv za rezultatamy obhovorennia na platformi EdEra ta predmetnykh robochykh hrupakh / Nakaz MON Ukrainy N 52 vid 13.01.2017 r. ; N 201 vid 10.02.2017 r. – Rezhym dostupu: <https://www.ed-era.com/mon.html>

Яценко В. С.

АСПЕКТЫ СОЗДАНИЯ ЭЛЕКТРОННЫХ ПОСОБИЙ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИНТЕГРИРОВАННЫХ КУРСОВ ГЕОГРАФИИ

В представленной статье рассматриваются вопросы создания электронного пособия на примере интегрированного курса по географии на основе педагогического опыта автора и анализа публикаций в педагогической прессе Украины и за рубежом.

Разработаны методические рекомендации планирования и реализации личностных проектов создания электронных пособий на примере интегрированного курса по географии. Подано устоявшиеся определения понятий и основной терминологии: электронное издание, виды производственно-практических и учебных электронных изданий, электронные образовательные ресурсы и их виды и тому подобное.

Приведена нормативно-правовая документация, которой рекомендуется пользоваться при подготовке электронных пособий, примеры поэтапного создания электронных учебно-методических комплектов по географии, с учетом ключевых изменений в обновленных учебных программах 5–9 классов по географии по результатам обсуждения на платформе EdEra и предметных рабочих групп на 2017/2018 учебный год.

Статья рассчитана на учителей географии и других педагогов общеобразовательных учебных заведений.

Ключевые слова: электронное издание; виды производственно-практических и учебных электронных изданий; электронные образовательные ресурсы; электронное пособие.

Yatsenko V.

ASPECTS OF CREATION OF ELECTRONIC TEXTBOOKS FOR PROVISION OF INTEGRATED COURSES IN GEOGRAPHY

The article deals with the issue of creating an electronic textbook on the example of an integrated course in geography based on the author's pedagogical experience and analysis of publications in the Ukrainian and foreign pedagogical press.

The methodical recommendations for planning and implementation of personal projects of the creation of electronic textbooks are developed on the example of an integrated course in geography. Well-defined definitions of concepts and basic terminology, such as electronic edition, kinds of production-practical and educational electronic editions, electronic educational resources and their types, etc. are given.

The normative and legal documentation recommended for use during the preparation of electronic textbooks, examples of the step-by-step creation of electronic teaching materials on geography are suggested, taking into account the key changes in updated educational curricula for 5th–9th grades on geography based on the results of discussions on the EdEra platform and subject working groups for 2017/2018 academic year.

Methodical recommendations on the creation of an electronic textbook are based on the main stages: I stage – development of the program of elective courses or a school subject. II stage – creation of a textbook for students. III stage – preparation of illustrative materials for the textbook for students. IV stage – preparation of video materials for the textbook for students. Stage V – preparation of cartographic materials for the textbook. Stage VI – selection, development and implementation of additional materials for the electronic textbook. VII stage – actual production of the electronic textbook in the publishing house.

The prospects for further research on this area are seen in the supplementary development of the issues of the translation of geographical names, the peculiarities of geographical mapping in the image of certain processes or phenomena.

For teachers of high school the creation of electronic textbooks on integrated courses of specialized education with in-depth study of their subjects of choice, application of a competent approach, textbooks connected with the labor market, etc. will become relevant. As for geography, it is necessary to develop themes of rectangular coordinates in the topic "Geographic map" (grade 8), production of building materials (grade 9), and others.

It is intended for teachers of geography and other teachers of general educational institutions.

Keywords: electronic edition; kinds of production-practical and educational electronic editions; electronic educational resources; electronic textbook.